

A TANULÁSI MOTÍVUMOK ÉS STRATÉGIÁK SZEREPE A MAGYAR TANULÓK TELJESÍTMÉNYÉBEN A PISA-MÉRÉSEK ALAPJÁN

D. Molnár Éva

SZTE Neveléstudományi Intézet
medu@edpsy.u-szeged.hu

Témakörök: Oktatáspolitikai, EU oktatásügy; Motiváció, önszabályozás

A 2000-től Magyarország részvételével is zajló PISA-mérésekben a tanulási motívumokat és stratégiákat a teljesítmények mögött meghúzódó háttértényezők fontos elemeként tartják számon (OECD, 2000). A különböző motívumok és stratégiák a hároméves ciklusokban megvalósuló vizsgálatok állandó elemeként szerepelnek, amelyek az egyes mérések kapcsán kiegészültek, vizsgálatuk egyre komplexebbé vált. A tanulói teljesítményekkel való összefüggésük pedig rendre beigazolódott (OECD, 2003, 2012), és a különböző országokban sajátos képet mutatott.

A jelen vizsgálat célja a tanulási motívumok és stratégiák matematikai teljesítményre gyakorolt hatásának ellenőrzése a magyar és a környező országok eredményei alapján. Feltételezésünk szerint a magyar tanulók teljesítményromlásának hátterében a fejletlen motívumok és az alacsony, nem hatékony stratégiahasználat áll.

A vizsgálat a 2003-as és 2012-es PISA-mérés adatbázisának másodelemzésére épül. A tanulói kérdőívekben (A,B,C) szereplő itemekből képzett indexekkel végzünk további összefüggés-elemzéseket. A tanulási motívumokat és stratégiákat a 2012-es PISA-mérésben négy csoportba sorolták: (1) Iskolai elköteleződés (2) Hajtóerő és motiváció, (3) Matematikai meggyőződések, hajlandóság és részvétel a matematikai tevékenységekben, (4) Tanulási stratégiák. A másodelemzésben a magyar tanulók mellett olyan környező országokat (pl. Lengyelország, Németország, Szlovákia) is bevontunk, amelyek egyrészt a 2003-as mérésben hozzánk hasonló eredményeket mutattak, másrészt a 2012-es mérésben hasonló vagy éppen ellenkezőleg, teljesen más irányú változást mutattak.

Az eredmények azt mutatják, hogy a magyar tanulók iskolához való viszonya alapvetően pozitív ($m=0,11$, $s=0,96$), az iskola szerves részének tekintik magukat, és úgy gondolják, hogy ($m=0,10$, $s=0,98$) érdemes iskolába járniuk. Ugyanakkor az intrinzik motiváció terén negatív értékekkel találkozhatunk ($m=-0,18$, $s=0,98$), ami a matematika iránti alacsony érdeklődést mutatja. A matematikai meggyőződések csoportjához tartozó változóknál egy esetben, az önhatékonyság esetében mutattak tanulóink pozitív értéket ($m=0,36$, $s=0,99$). A regresszió-elemzés azt mutatta, hogy a nem, a családi háttérindex önmagában csak 21%-ban magyarázza a matematikai teljesítményt, az önhatékonyság és énkép változók bevonásával pedig kétszeresére (45%) nő a magyarázóerő.

Az eredmények összességében azt jelzik, hogy a magyar tanulók matematikai motívumai alacsonyak és nem elég hatékony stratégiát alkalmaznak tanulásuk során. Ugyanakkor az eredmények azt is jelzik, hogy azok a tanulók, akik magas önhatékonysággal rendelkeznek, jobb matematikai teljesítményt érnek el, mint társaik. A gyakorlat szempontjából fontos információk ezek, amelyek arra hívják fel a figyelmet, hogy érdemes több időt szentelni a tanulók saját képességeinek, tanulási stratégiáinak megismerésére, fejlesztésére.

A szerző a tanulmány megírása alatt Bolyai János Kutatói Ösztöndíjban részesült.